МІЖНАРОДНИЙ ЮРИДИЧНИЙ ВІСНИК: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ (ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА)

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОСТИ (ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА)

INTERNATIONAL LAW HERALD: ACTUAL PROBLEMS OF THE PRESENT (THEORY AND PRACTICE)

Науковий журнал | Заснований у 2014 р. | Вип. 1–2 (10–11) 2018

УДК 34:33(477)(08)

ЗМІСТ

Пам'яті заслуженого діяча науки і техніки України, доктора наук з державного управління, професора Шамрая Василя Олександровича.....4

Теорія та історія держави і права; конституційне право

Вітюк Д. Л. Єдина державна (національна) ідея як основа єдності України.....9

Завидняк І. О. Конституційно-правовий аналіз правового статусу благодійних організацій в Україні.....16

Грабовий В. В. Методологія дослідження проблеми охорони власності в радянській та незалежній Україні.....22

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

Лаговська Н. В. Проблеми нормативно-правового регулювання спадкування за законом в Україні.....30

Господарське право; гоподарсько-процесуальне право

Починок К. Б. Припинення суб'єктів господарювання: поняття, способи та класифікація.....37

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Мацюк В. Я., Тильчик В. В. Деякі проблеми забезпечення правового захисту економіки на сучасному етапі реформування в Україні.....44

Рябченко О. П., Харченко С. В. Принципи адміністративного судочинства.....51

Бабич В. А., Нечипорук І. В. Адміністративно-правове регулювання протидії корупції в органах Державної фіскальної служби України.....55

Біла В. Р. Форми аналітичної діяльності правоохоронних органів.....61

Войтенко І. С., Мазурець О. О. Реформування митної політики та безпеки в Україні в умовах євроінтеграції.....68

Коваль М. В., Білоконь В. А. Адміністративно-правове регулювання поняття «митні формальності».....74

Литвин Н. А. Сучасний стан правового забезпечення інформаційної безпеки органів Державної фіскальної служби України....81
Манжул І. В. Захист енергетичної безпеки у контексті концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури України....87
Параниця С. П., Ветрова С. М. Адміністративно-правове регулювання здійснення митного контролю в Україні....95
Пахомова А. О. Законодавчі передумови розвитку аграрної освіти Франції....102
Петрова І. П. Класифікація адміністративних послуг, що надаються органами Державної фіскальної служби України....108
Попова Л. М. Особливості фінансового контролю, що здійснюється центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністерством фінансів України....114
Чмелюк В. В. Система суб'єктів державного захисту економічних інтересів держави....122
Шолкова Т. Б., Таранюк Т. О. Порівняльний аналіз правового регулювання податку на додану вартість в окремих країнах світу....129
Данілов С. О. До питання податкової правосуб'єктності органів публічної влади як учасників податкових правовідносин....135
Лежненко І. П. Організаційно-правові засади функціонування Фінансової гвардії Італії (La Guardia di Finanza)....142
Подойніцин В. М. Адміністративно-правове забезпечення стандартизації у сфері оборони України: історичні аспекти....149

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Топчій В. В. Штучний інтелект у кримінальному законодавстві України як вид інтелектуального продукту....156
Вітюк І. А. Поняття та види злочинності у сфері економіки....165

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Пашко Д. В., Омельчук Л. В. Потреба визначення статусу криптовалют в Україні: економічні та кримінальні процесуальні аспекти....173
Цимбал П. В., Влад В. Ф. Криміналістична характеристика втечі з місць позбавлення волі....180
Амеліна А. С., Білоусов Б. Л. Оцінка висновку експерта та його доказове значення....185
Антонюк А. Б., Андрощук Б. В., Савченко Б. В. Процедура призначення та проведення судової експертизи відповідно до Кримінального процесуального кодексу України....193
Гарбовський Л. А. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, як складова забезпечення економічної безпеки України....200
Домбай М. М., Голуб Ю. В. Процесуальне керівництво обшуком у кримінальному провадженні....206

Калганова О. А., Черниш Б. П., Пашкова А. А. Участь сторони захисту в процесі доказування у кримінальному провадженні....213
Кравчук П. Ю. Особливості слідчого огляду у випадку виявлення трупа у водоймі....220
Лазебний А. М., Бичок Т. П. Огляд місця події (правові, організаційні та техніко-криміналістичні проблеми)....228
Падалка А. М. Криміналістичні ознаки організованої злочинної діяльності у податковій сфері....237
Старушкевич А. В. Криміналістичне мислення: поняття та зміст....243
Чигрина Г. Л. Форми використання спеціальних знань у процесі збирання документів на стадії досудового розслідування....251
Шкелебей В. А. Окремі питання ознайомлення учасниками кримінального процесу з матеріалами досудового розслідування до його завершення....258
Полуніна Л. В. Види слідчого огляду при розслідуванні незаконного збирання та розголошення комерційної або банківської таємниці....263
Варшавець Я. Л. Поняття способу злочину, вчиненого проти інкасації грошових коштів шляхом розбою....269
Васильковський І. І. Поняття «кіберзлочинність» та «кіберзлочини»: стан та співвідношення....276
Волохова К. В. Процесуальний порядок відбору присяжних у суді....283
Карпенко Н. В. Актуальні питання розслідування кримінальних правопорушень, вчинених у місцях позбавлення волі....288
Козленко А. А. Значення допустимості доказів для правильного вирішення завдання кримінального провадження....295
Лев Р. В. Застосування в процесуальному законодавстві поняття кримінальних правопорушень, вчинених окремими працівниками (посадовими особами) юридичних осіб публічного права....301
Лисеюк А. М. Захист доказів на стадії досудового розслідування злочинів у сфері незаконного обігу підакцизних товарів....307
Моргун С. О. Необхідність запровадження нової моделі суду присяжних у кримінальному провадженні України....313
Фролов О. П. Поняття та основні риси обшуку у формі спеціальної операції....318

УДК 342.951

І. П. Петрова,
кандидат юридичних наук,
доцент,
Університет ДФС України

КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті викладено авторську спробу систематизації адміністративних послуг, що надаються органами Державної фіскальної служби України. Основну увагу зосереджено на існуванні засвідчувальних адміністративних послуг. Вказано на існування інформаційних адміністративних послуг.

Ключові слова: *адміністративні послуги, критерій, класифікація, інформація, дозвіл, реєстрація, засвідчення.*

И. П. Петрова,
кандидат юридических наук,
доцент,
Университет ГФС Украины

КЛАССИФИКАЦИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ УСЛУГ, ПРЕДОСТАВЛЯЕМЫХ ОРГАНАМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

В статье изложена авторская попытка систематизации административных услуг, которые предоставляются органами Государственной фискальной службы Украины. Основное внимание уделено существованию информационных административных услуг. Указано на существование удостоверяющих административных услуг.

Ключевые слова: *административные услуги, классификация, критерий, разрешение, регистрация, информация, заверение.*

I. P. Petrova,
Candidate of Law,
Associate Professor,
University of SFS of Ukraine

CLASSIFICATION OF THE ADMINISTRATIVE SERVICES PROVIDED BY THE OFFICES OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

The article presents the author's attempt to streamline the administrative services provided by the Ukraine's SFS offices. The author places special emphasis on existence of the certification administrative services and points to existence of the information administrative services.

Key words: *administrative services, criterion, classification, information, licensing, certification.*

Становлення Української держави, зміна її політичного і соціально-економічного устрою, здійснення податкової реформи, розвиток світових процесів глобалізації, участь України у міжнародних правоохоронних та інших міждержавних організаціях вимагають від Державної

© *Петрова І. П., 2018*

фіскальної служби України (далі – ДФС України) стабільної роботи, надання якісних сервісних послуг при обслуговуванні платників податків, а також активного пошуку нових методів і форм діяльності.

1 вересня 2017 року офіційно вступила в силу Угода про асоціацію України з Європейським Союзом. Цей історичний документ відкриває шлях до сумісної співпраці України і Європейського Союзу у галузі оподаткування, фінансів, контролю державного кордону, створення зони вільної торгівлі, боротьби з контрабандою, уникнення подвійного оподаткування платників податків, а також надання якісних сервісних послуг платникам податків тощо. У зв'язку з цим в Україні має тривати наступний етап реформування судової, податкової, правоохоронної системи, системи охорони здоров'я, системи освіти, що забезпечило б, у свою чергу, вступ України до Європейського Союзу як повноправного члену.

Зважаючи на те, що згідно з частиною 2 ст. 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» центральний орган виконавчої влади утворюється як служба і більшість функцій центрального органу виконавчої влади становлять функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам [1], а також враховуючи, що, відповідно до Положення про ДФСУ [2], Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [3] та Митного кодексу України (далі – МКУ) [4], ДФС України володіє широким спектром прав щодо контролю юридичних і фізичних осіб, проблематика надання адміністративних послуг, що надаються ДФС України, та їх кваліфікація є очевидною та актуальною і потребує різнобічних наукових досліджень.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 року «адміністративна послуга» – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [5]. Проблемі визначення видів «адміністративних послуг» та їхньої правової природи присвячено чимало праць учених.

У цілому термін «класифікація» (від лат. dassis – розряд, клас і facio – роблю, розкладаю) – це система поділу предметів, понять або явищ на групи, класи тощо за спільними властивостями, ознаками [6, с. 175]. Наукова класифікація вбачає чіткі закономірності у зв'язках між класами об'єктів з метою встановлення місця об'єкта в системі і вказує на його властивості [7, с. 305]. Результатом методологічно правильно проведеної класифікації одночасно є розвиток цієї галузі пізнання і початок нового етапу в її розвитку. Класифікація, що ґрунтується на наукових основах, не тільки розгорнуто розкриває стан науки або її частин, а й дає можливість висувати обґрунтовані гіпотези щодо невідомих ще закономірностей чи фактів. Таким чином, класифікація сприяє розвитку науки з емпіричного накопичення знань на рівень теоретичного синтезу [7, с. 305].

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті ДФС України (станом на 14 березня 2018 року), державними податковими інспекціями надаються 17 послуг, митницями ДФС України – 14 послуг, ГУ ДФС в областях та м. Києві – 15 послуг, ДФС України – 48 послуг [8]. Така кількість адміністративних послуг, безумовно, свідчить про необхідність їх класифікації з метою їх подальшого наукового вивчення.

Саме тому метою цієї статті є класифікація або визначення видів адміністративних послуг, що надаються фіскальними органами, можливість повного відображення їх системи, а також визначення на цій основі подальших перспектив адміністративно-правого регулювання діяльності органів ДФС України щодо надання послуг юридичним і фізичним особам.

Проблемі дефініції «адміністративних послуг» та визначення їхньої правової природи тривалий час приділяється значна увага вчених. Так, зокрема, дану проблематику досліджено у працях В. Авер'янова, О. Андрійко, І. Бондаренко, Н. Васильєвої, С. Дембіцької, В. Долечека, О. Карпенка, І. Коліушка, В. Колпакова, А. Ліпенцева, М. Острах, Г. Писаренко, В. Петьовка, В. Сосновика, В. Тимощука, О. Юшкевич та інших.

Говорячи про внутрішньоорганізаційні адміністративні процедури як елемент функціонування Державної фіскальної служби України, не можна не зазначити і про численні напрацювання А. М. Луцик [9, 10], а також праці С. М. Левчука, присвячені саме класифікації адміністративних послуг, що надаються органами ДФС України [11].

Вважаємо за доцільне навести класифікацію адміністративних послуг, що надаються органами ДФС України, запропоновану Г. М. Писаренко [12, с. 17], яка як один із способів класифікації адміністративних послуг називає зміст адміністративної діяльності щодо надання адміністративних послуг і вказує на такі види: а) видача дозволів, у тому числі акредитація, атестація, сертифікація; б) реєстрація з веденням реєстрів, у тому числі легалізація суб'єктів (наприклад, легалізація об'єднань громадян); в) легалізація актів (консульська легалізація документів), нострифікація; г) соціальні послуги – визнання певного статусу, прав особи (наприклад, призначення пенсій, субсидій). Ця класифікація підтримується й іншими вченими [13, с. 174].

ДФС України повсякденно здійснює значну кількість внутрішньоорганізаційних адміністративних процедур, класифікаційний розподіл яких, на думку А. М. Луцик, доцільно проводити залежно від виду управлінської діяльності і завдань, що розв'язуються ДФС України. У зв'язку з цим запропоновано наступний перелік внутрішньоорганізаційних адміністративних процедур, що надаються ДФС України:

а) організаційні процедури, які охоплюють питання внутрішнього трудового розпорядку, системи безпеки (технічної, пожежної), внутрішнього діловодства, добору і розстановки персоналу, формування кадрового резерву, розподілу посадових обов'язків тощо;

б) нормотворчі процедури, які спрямовані на підготовку і прийняття нормативних та індивідуальних актів (наприклад, розробка проектів законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства фінансів України з питань, що належать до сфери діяльності ДФС України; розробка форми податкових декларацій (розрахунків), звітності та інших документів тощо);

в) адміністративні процедури, які пов'язані з організацією планово-фінансової роботи, здійсненням організаційно-технічних дій, спрямованих на матеріально-технічне забезпечення (наприклад, організація планово-фінансової роботи в апараті ДФС України та її територіальних органах; здійснення контролю за використанням фінансових і матеріальних ресурсів; забезпечення організації та вдосконалення бухгалтерського обліку в установленому законодавством порядку тощо);

г) інформаційні процедури, що охоплюють питання документообігу, інформаційного обслуговування та обміну (наприклад, надання державним органам інформації з реєстрів, банків та баз даних ДФС України; інформування громадянського суспільства про роботу ДФС України; оприлюднення на єдиному веб-порталі та в офіційному друкованому виданні ДФС України актів та інших офіційних документів з питань, що належать до її компетенції; організація роботи з укомплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів тощо);

г) контрольно-наглядові процедури (наприклад, здійснення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту за дотриманням вимог законодавства і виконанням службових, посадових обов'язків у ДФС України, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління; здійснення в межах повноважень, передбачених законом, разом з відповідними центральними органами виконавчої влади контролю за використанням державних коштів, передбачених для реалізації проектів, виконання програм, зокрема міжнародних тощо);

д) адміністративно-управлінські процедури, пов'язані з розподілом, перерозподілом і делегуванням повноважень (наприклад, відповідно до абз. 16 п. 11 постанови Кабінету Міністрів України «Про Державну фіскальну службу України» від 21 травня 2014 року № 236 [2] голова ДФС України має право здійснювати розподіл обов'язків між своїми заступниками);

е) адміністративні процедури, пов'язані зі здійсненням юридично значущих дій (наприклад, проведення обліку, зберігання, оцінка вилученого, прийнятого на зберігання майна, а також майна, виявленого в зоні митного контролю, власник якого невідомий, та розпорядження ним тощо);

є) адміністративні процедури, пов'язані з розглядом пропозицій і заяв, що надходять від платників податків (наприклад, розгляд звернень громадян та юридичних осіб з питань, пов'язаних з діяльністю ДФС України тощо);

ж) адміністративні процедури, спрямовані на координацію і взаємодію структурних підрозділів (наприклад, надання територіальним органам ДФС України методичної і практичної допомоги в організації роботи; координація діяльності територіальних органів та організація їх взаємодії з державними органами й органами місцевого самоврядування тощо) [9, с. 56–60].

Отже, питання здійснення ДФС України зовнішньоорганізаційних адміністративних процедур у сфері оподаткування складають основу спільної публічної діяльності цієї служби із платниками податків.

З огляду на це, підтримуємо запропоноване А. М. Луцик твердження, що «зовнішньоорганізаційні адміністративні процедури», що надаються ДФС України у сфері оподаткування – це нормативно-встановлений порядок послідовно здійснюваних адміністративних дій та прийнятих управлінських рішень щодо розгляду, розв'язання і вирішення індивідуальних адміністративних справ у сфері публічного управління, спрямованих на реалізацію та забезпечення прав і законних інтересів платників податків у сфері податкових правовідносин [9, с. 56–60].

Отже, за критерієм змісту адміністративної діяльності органів ДФС можемо виділити такі їх адміністративні послуги:

1) реєстраційні (наприклад, реєстрація книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат платникам єдиного податку);

2) дозвільні (наприклад, видача свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами;

3) засвідчувальні (наприклад, видача довідки про подану декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію);

4) інформаційні (надання податкових консультацій та консультацій з питань практичного застосування окремих норм законодавства України з питань державної митної справи).

Крім того, додатково зазначимо, що відкликання дозволів і спеціальних дозволів, а так само їх зупинення не доцільно зараховувати до дозвільних послуг, оскільки в юридичному

сенсі дозвіл – це право самостійно визначати доцільність учинення певних дій або утримання від їх учинення [17, с. 531]. Виходячи із законодавчого визначення адміністративної послуги, варто вказати на такий критерій, як юридичний наслідок, за яким адміністративні послуги органів ДФС України можуть бути поділені на ті, у результаті яких права або обов'язки особи: а) набуваються; б) змінюються; в) припиняються.

Критерієм класифікації адміністративних послуг органів ДФС України варто назвати й завдання ДФС, які передбачені п. 3 Положення про ДФС України [2], за яким адміністративні послуги органів ДФС України діляться на такі адміністративні послуги, що надаються:

– у сфері реалізації державної податкової політики (наприклад, видача картки платника податків і внесення до паспорта громадянина України даних про реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків);

– у сфері здійснення державної митної справи (наприклад, видача ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності, видача свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами тощо);

– у сфері виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів (видача ліцензії на право оптової торгівлі спиртом; видача ліцензії на виробництво алкогольних та тютюнових виробів);

– у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (взяття на облік та зняття з обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування);

– у сфері реалізації права на проведення готівкових розрахунків за товари (послуги): реєстрація книги обліку доходів та книги обліку доходів і витрат платникам єдиного податку; реєстрація книги обліку доходів і витрат; реєстрація реєстратора розрахункових операцій; реєстрація книг обліку розрахункових операцій; реєстрація розрахункових книжок; включення до Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій моделей реєстраторів розрахункових операцій, їх модифікацій вітчизняного й іноземного виробництва, розширення переліку версій внутрішнього програмного забезпечення моделей тощо [9; 11].

Таким чином, резюмуючи, зазначимо, що одним із провідних напрямів модернізації системи надання адміністративних послуг населенню в Україні є забезпечення її адекватності стану сучасного українського суспільства – саме це і дозволить забезпечити їх дієвість.

Серед критеріїв класифікації адміністративних послуг, що надаються Державною фіскальною службою України, слід виокремити: а) зміст адміністративної діяльності органів ДФС України, за яким доцільно виділяти реєстраційні, дозвільні, засвідчувальні, інформаційні, адміністративні послуги; б) юридичний наслідок, за яким адміністративні послуги органів ДФС можуть бути поділені на ті, у результаті яких права або обов'язки особи набуваються, змінюються, припиняються; в) завдання ДФС України.

Важливим інструментом контролю якості надання адміністративних послуг є моніторинг надання адміністративних послуг. Система державно-громадського моніторингу та оцінювання якості надання послуг наразі перебуває на етапі становлення. Серед факторів, які сприятимуть підвищенню якості надання адміністративних послуг, поряд зі спрощенням процедури надання послуг, можна виокремити необхідність залучення громадського контролю за процесом їх надання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України : від 17 березня 2011 року № 3166-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17.

2. Положення про Державну фіскальну службу України : Постанова КМУ : від 21 травня 2014 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п.

3. Податковий кодекс України : Закон України : від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

4. Митний кодекс України : Закон України : від 13 березня 2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.

5. Про адміністративні послуги : Закон України : від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17.

6. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда ; АН УРСР Інститут мовознавства. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 4. – 1973. – 839 с.

7. Философский энциклопедический словарь / гл. редакция : Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г Панов. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.

8. Адміністративні послуги : Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sta-sumy.gov.ua/diyalnist-/administrativni-poslugi/.

9. Луцик А. М. Внутрішньоорганізаційні адміністративні процедури як елемент функціонування Державної фіскальної служби України / А. М. Луцик // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – Т. 7, № 3. – С. 56–60.

10. Луцик А. М. Деякі аспекти здійснення зовнішньоорганізаційних адміністративних процедур Державною фіскальною службою України / А. М. Луцик // Вісник Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2014. – № 4. – С. 148–155.

11. Левчук С. М. Класифікація адміністративних послуг, що надаються органами Державної фіскальної служби України / С. М. Левчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Випуск 30 (2). – С. 43–46. – (Серія «ПРАВО»).

12. Писаренко Г. М. Адміністративні послуги в Україні: організаційно-правові аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г. М. Писаренко. – О., 2006. – 20 с.

13. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.

14. Гринцов О. В. Система адміністративних послуг, які надаються органами Державної фіскальної служби України / О. В. Гринцов // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – № 28, Т. 2. – С. 111–114.

15. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / за заг. ред. В. П. Тимощука. – К. : ФОП Москаленко О. М. – 392 с.

16. Рудь М. Надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] / М. Рудь, О. Фадєєва // Вісник. – Офіційне видання Державної фіскальної служби України. – 2016. – № 8(866). – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9439?issue=258

17. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навчальний посібник / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.